

HET SACRAMENT VAN SOPHIE; door *Hein Stufkens*. Ankh-Hermes, Deventer, 1995. 173 p., f 29,50, ISBN 90-202-9083-5.

Het eerst wat opvalt aan dit boek is het intrigerende omslag: de vage contouren van een naakte vrouw in een rode gloed, oprijzend uit paars-blauwige schimmige figuren, met links onderin de titel. Aan de linkerkant een smalle zilveren band, waarin het genre van het boek wordt aangegeven: mystieke verhalen. De achterzijde vermeldt, dat het omslag ontworpen is naar een schilderij van RAON, 'Gnostische Ervaring heeft geen gezicht'. We hebben het over de debuutroman van Hein Stufkens. De auteur is vooral bekend van enkele filosofisch-theologische boeken: *Heimwee naar God*, *Weg van gnosis* en *Gesprekken met Jung* (Lemniscaat) en zijn gedichtenbundels *Adem Licht* en *In liefde herken ik* (Dabar/Luyten).

Het Sacrament van Sophie is een boek, dat je meer dan één keer moet lezen om de verschillende verhaallagen te ontdekken. Stufkens vertelt zijn lezers het hartstochtelijke levensverhaal van Sophie en Mike. Sophie, de Hollandse dochter van een ongelovig notarisechtpaar. Als kind al droomt ze tijdens hevige koortsaanvallen over God, engelen en de duivel en blijkt ze te beschikken over paragnostische eigenschappen. Na een turbulent studentenleven trouwt ze met Ab, jurist van beroep. Mike, komend uit een degelijk rooms gezin, op jonge leeftijd naar een kostschool van de paters gestuurd waar hij gaandeweg ontdekt dat hij niet geschikt is voor het priesterschap en uiteindelijk met Maja een kraakpand betreft. Mislukte relaties brengen tenslotte Sophie en Mike bij elkaar. Het geheimzinnige web, dat vanaf het begin rond de hoofdpersoon Sophie wordt geweven, vindt aan het eind van het boek zijn dramatische ontknoping: de overwinning van de dualiteit, de voltooiing van het Grote Werk.

In de Proloog worden twee andere verhaalfiguren gepresenteerd: de oude man G. (alleen achtergebleven na het vertrek van diens echtgenote Sophia) en de cynische Mefi die er van meetaf aan geen twijfel over laat bestaan dat de aardse missie van diens broer Chris (die in het eerste intermezzo opduikt) op een mislukking is uitgelopen. Beiden hopen elkaar nog eens te vinden na een opmerkelijke en onthutsende brief die Chris aan Mefi schrijft.

Stufkens' roman is, zo vermeldt de achterflap, "een tijdsbeeld van de tweede helft van de twintigste eeuw. En het is een boek dat gevestigde religieuze voorstellingen en morele opvattingen op humoristische en soms provocerende wijze tot karikaturen maakt en ter discussie stelt (...) Gaandeweg groeit het verhaal uit tot een mythe voor onze tijd, een mythe over hoe vanuit de goddelijk wereld aan de moderne mens een weg uit de gespletenheid en naar de heelheid wordt gewezen" (zie ook het gesprek met Hein Stufkens in de *Boekenkrant* van Ankh-Hermes, voorjaar 1995). Een betere typering van deze roman is eigenlijk niet te geven. Het is een knap geconstrueerd verhaal, dat je bijna in één adem uitleest. Maar met een theologische bril op rijzen er toch veel vraagtekens, bijvoorbeeld en met name ten aanzien van de eerder genoemde brief van Chris aan Mefi, waarin niet alleen voeding wordt gegeven aan Von Däniken-achtige bespiegelingen over de 'werkelijke' toedracht van lijden, sterven en voortleven van Chris (Jezus). Ook elders staat het boek vol gnostische en New Age-achtige denkbeelden met betrekking tot de heilsgeschiedenis, waarbij humor, karikatuur

en provocatie elkaar inderdaad afwisselen. Soms voelde ik me erdoor gechoqueerd, soms in verlegenheid gebracht. Het merkwaardige was wel dat Stufkens' roman desondanks bleef boeien, zelfs bij een tweede lezing. Zoals je ook voor een tweede keer kunt kijken naar de *Exorcist* of *Rosemary's baby*: wetend dat het fictie is, maar toch...

Opmerkelijk is de overeenkomst met die andere, indrukwekkende mythe van de moderne mens: de Faust van Goethe, waarin - om maar eens enkele parallele elementen te noemen - de overeenkomst met de duivel (Mefistofeles) wordt voorafgegaan door een proloog in de hemel en waarin de (schijn)rijke hoofdfiguur - evenals Mike - continu op zoek is naar het Eeuwig Vrouwelijke.

Stufkens slaagde erin mij mee te slepen in een spannend en knap geschreven verhaal. Ik zou zijn roman dan ook een 'verduiveld goed' boek willen noemen, ook al strijkt het stevig tegen mijn theologische haren in.